

קווים לדמותו של חאג'י עבדאללה, המנהיג החדש של דאעש, שהחליף את אבו בכר אלבע'דאדי

26 בינואר 2020

כללי

הגארדיאן הבריטי **חשף לאחרונה את זהותו של המנהיג החדש של דאעש**, אשר החליף את אבו בכר אלבע'דאדי (שנהרג בסיכול ממוקד ע"י ארה"ב ב-27 באוקטובר 2019). על פי הגארדיאן, שמו של המנהיג החדש הוא **אמיר מחמד סעיד עבד אלרחמן אלמולא אלצלבי**, המכונה גם **חאג'י עבדאללה או עבדאללה אלקרדאשי** (הגארדיאן, 20 בינואר 2020). ההחלטה על מינוי המנהיג החדש התקבלה ע"י מועצת השורא, הגוף העליון של דאעש, המוסמך לקבל החלטות משמעותיות מעין אלו. העברת ההנהגה עברה, עד כה, בצורה חלקה למדי. **דאעש נמנע עדיין מחשיפת שמו המלא או כינויו של המנהיג החדש**, ככל הנראה מטעמי ביטחון, והוא מסתפק בפרסום הכינוי אבו אבראהים אלהאשמי אלקרשי.

שתי תמונות של חאג'י עבדאללה, שהופצו ע"י משרד החוץ האמריקאי (מימין, 21 באוגוסט 2019) וערוץ אלג'זירה (משמאל, 28 באוקטובר 2019). תמונות אלו צולמו, ככל הנראה, במתקן המעצר האמריקאי בוקה, שבדרום עיראק.

◀ **חאג'י עבדאללה הינו עיראקי מוסלמי סוני, ממוצא תרכמני¹. הוא למד לימודי הלכה אסלאמית (שריעה) באוניברסיטת מוצול. בתקופת משטר צדאם חסין הוא שרת כקצין בדרגת סגן אלוף בצבא עיראק. בשנת 2004 הוא נעצר ע"י האמריקאים ונכלא במתקן המעצר בוקה, שבדרום עיראק (Camp Bucca). במתקן המעצר הוא הכיר את מנהיג דאעש לעתיד אבו בכר אלבע'דאדי ושם אימץ כנראה את האסלאם**

¹ לגבי הכינוי **עבדאללה קרדאש** אין תמימות דעים, כי הוא מתייחס לאמיר אלצלבי. ישנם גורמי ביטחון עיראקים הטוענים כי הוא מתייחס לפעיל דאעש אחר, שנהרג לפני כשנתיים (הגארדיאן, 20 בינואר 2020). בעבודה זאת נשתמש בכינוי הנפוץ יותר **חאג'י עבדאללה**.

² **התורכמנים הם קבוצה אתנית ממוצא תורכי ובעלת הרכב שבטי**. מקורה של הקבוצה במזרח אסיה (בדומה לתורכים). התורכמנים הגיעו למדינות האזור, ביניהן עיראק, איראן, סוריה ותורכיה החל לפחות מהמאה ה-11 לספירה ושמרו על שפתם ותרבותם, כשהם משמרים קשרים עדתיים ושבטיים במדינות אלה. **בעיראק מדובר במיעוט יחסית גדול, המונה כ-3,000,000 נפש. העיר תלעפר, שבה נולד חאג'י עבדאללה, הינו מעוז העדה התורכמנית בעיראק** (ויקיפדיה).

הסלפי-ג'האדיסטי. **לאחר הקמת דאעש נהנה חאג'י עבדאללה מתמיכתו ואמונו של אלבע'דאדי, עד שהפך לאחד הבכירים בארגון.**

◀ בביוגרפיה של חאג'י עבדאללה **ניתן למצוא קווי דמיון רבים לזו של אלבע'דאדי**: שניהם עיראקים סונים (אף כי אלבע'דאדי הינו ממוצא ערבי וחאג'י עבדאללה ממוצא תורכמני); שניהם למדו הלכה אסלאמית (שריעה) באוניברסיטאות (הגם שאלבע'דאדי השלים תואר גבוה יותר מחאג'י עבדאללה); שניהם נעצרו ע"י ארה"ב במחנה המעצר בוקה; שניהם לחמו נגד הכוחות האמריקאים בעיראק ושניהם לחמו בשורות דאעש מאז הקמת הארגון. **קווי דמיון אלו מהווים, להערכתנו, מאפיין בולט של בכירים נוספים בצמרת דאעש.**

◀ קרבתו של חאג'י עבדאללה לאלבע'דאדי, הידע ההלכתי שלו, הניסיון הצבאי הרב שצבר בדאעש מאז הקמתו - **כל אלו עמדו להערכתנו ביסוד מינויו לח'ליף שירש את מקומו של אלבע'דאדי.** למרות שחאג'י עבדאללה קיבל לידי ארגון ג'האדיסטי הפרוס באזורים גיאוגרפים רבים ברחבי אפריקה ואסיה נראה לנו כי **לפחות בתחילת כהונתו תתמקד פעילות דאעש ב"מדינות הליבה", עיראק וסוריה** (במערב עיראק ובמזרח סוריה מתקיימת בפועל מרבית פעילות הטרור והגרילה של דאעש). תחומי פעילות נוספים כגון הפעילות הג'האדיסטית במחוזות דאעש באפריקה ואסיה ומערכת הפיגועים של דאעש בחו"ל, **ימשיכו להתקיים** אך בתחילת דרכו של חאג'י עבדאללה הם יתפסו מקום נמוך יותר בסדר העדיפויות הכולל של דאעש.

אבני דרך בקורות החיים של חאג'י עבדאללה³

◀ **חאג'י עבדאללה הינו עיראקי, מוסלמי סוני, בן למשפחה ממוצא תרכמני, כבן 53.** הוא נולד **בתל עפר, שבצפון עיראק** (כשבעים ק"מ ממערב לעיר מוצול), אזור בו מתגוררים **בני המיעוט התורכמני**⁴. לחאג'י עבדאללה לפחות בן אחד (הגארדיאן, 20 בינואר 2020; אחרת, 2720 בינואר 2020 ו-27 באוקטובר 2019; אלג'זירה, 28 באוקטובר 2019).

◀ **חאג'י עבדאללה למד לימודי שריעה (הלכה מוסלמית) באוניברסיטת מוצול.** לא ברור איזה תואר רכש, אך המדובר לפחות בתואר ראשון. הוא **שירת כסגן אלוף בצבא עיראק בתקופת צדאם חסין ורכש ידע צבאי** (הגארדיאן, 20 בינואר 2020; אחרת, 20 בינואר 2020 ו-27 באוקטובר 2019; אלג'זירה, 28 באוקטובר 2019). לאחר הפלישה האמריקאית לעיראק, **כשהתבססה בה השלוחה של ארגון אלקאעדה**, אשר ממנו צמח מאוחר יותר דאעש, **שימש חאג'י עבדאללה כסמכות הדתית-שרעית הבכירה של הארגון** (הגארדיאן, 20 בינואר 2020; אחרת, 20 בינואר 2020).

³ המידע שבידינו אודות הביוגרפיה של חאג'י עבדאללה הינו חלקי ולוקה בחסר. עד כה טרם פורסמה על ידו קלטת שמע או וידאו, העשויים לספק פרטים נוספים על דמותו ועל תפיסת עולמו.

⁴ אומנם לתורכמנים כקבוצה אתנית אין משקל מיוחד בדאעש אך מלבדו היו עוד כמה בכירים ממוצא עיראקי תורכמני, שבלטו בצמרת דאעש: אחד מהם היה המכונה אבו בכר התורכמני, שנהרג בתקיפה אווירית אמריקאית באזור תל עפר (10 בספטמבר 2015); פעיל דאעש נוסף ממוצא תרכמני, גם כן מאזור תל עפר, הינו ארכאן עבד אלרחמן חסין מחמד, שלאחרונה נעצר ע"י כוחות SDF בעמק הפרת שבסוריה.

◀ **בשנת 2004 נעצר חאג'י עבדאללה על-ידי הכוחות האמריקאים בעיראק ונכלא במתקן המעצר בוקה שבדרום עיראק.** באותו מתקן מעצר הוחזק גם מנהיג דאעש, אבו בכר אלבע'דאדי. נראה כי במתקן המעצר בוקה הכיר חאג'י עבדאללה את אלבע'דאדי, אימץ את האסלאם הסלפי-ג'האדיסטי וסייע לאלבע'דאדי לעצב את דמותו של דאעש לעתיד לבוא.

◀ **לאחר שחרורו ממתקן המעצר נטל חאג'י עבדאללה חלק בלחימה של הג'האדיסטים נגד הכוחות האמריקאים בעיראק.** בהודעה על מינויו כיוורשו של אלבע'דאדי כונה חאג'י עבדאללה "סמל מסמלי הג'האד" ובעל ניסיון קרבי עשיר בלחימה נגד ארה"ב. עוד נאמר עליו כי הוא בקיא בדרכי הלחימה של ארה"ב ובשיטות ההטעיה שלה (קלטת מטעם הדובר החדש של דאעש, טלגרם, 31 באוקטובר 2019).

◀ **נראה כי על רקע ההכרות הממושכת והעבר המשותף נהנה חאג'י עבדאללה מתמיכתו ואמונו של אלבע'דאדי ומעמדו התחזק בהתמדה בסולם ההיררכיה של דאעש, עד שהפך לאחד הבכירים בארגון.** על-פי הדיווחים, **חאג'י עבדאללה פיקח על מספר פעולות טרור של דאעש בחו"ל ונטל חלק מרכזי בשעבוד בני המיעוט היזידי, בין השאר על-ידי מתן צידוק הלכתי לכך (הגארדיאן, 20 בינואר 2020; אחרת, 20 בינואר 2020 ו-27 באוקטובר 2019; אלג'זירה, 28 באוקטובר 2019).**

◀ **באוגוסט 2019, מספר חודשים לפני הריגת אלבע'דאדי, הציע משרד החוץ האמריקאי פרס כספי בגובה של עד חמישה מיליון דולר עבור מידע אמין שיביא לזיהוי ולחשיפת מקום הימצאם של שלושה פעילים בכירים בדאעש, שעל-פי ההערכות אמורים היו לרשת את אלבע'דאדי. חאג'י עבדאללה היה אחד מהשלושה (משרד החוץ האמריקאי, 21 באוגוסט 2019).** כל השלושה **עיראקים במוצאם**, מאפיין בולט ב-DNA של צמרת דאעש.

**UP TO \$5 MILLION
ISIS REWARD
OFFERS**

Islamic State of Iraq and Syria (ISIS)

 <p>Hajji 'Abdallah Iraqi national Amir Muhammad Sa'id 'Abd al-Rahman Al-Mawla, also known as Hajji 'Abdallah, is a senior leader of the ISIS terrorist organization. Hajji 'Abdallah was a religious scholar in ISIS's predecessor organization — al-Qa'ida in Iraq — and steadily rose through the ranks to assume a senior leadership role for ISIS.</p>	 <p>Hajji Hamid Iraqi national Sami Jasim Muhammad al-Jaburi, also known as Hajji Hamid, is a senior leader of the Islamic ISIS terrorist organization and legacy member of ISIS's predecessor, al-Qa'ida in Iraq. Hajji Hamid has been instrumental in managing financing for ISIS's terrorist operations.</p>	 <p>al-Jaburi (Taysir) Mu'ataz Nu'man ('Abd Nayif al-Jaburi) aka (Taysir) aka (Hakim) was one of the most important leaders in ISIS and, as of mid-2017, was the deputy amir of manufacturing in Syria. In this position, Taysir was in charge of the Research Department for ISIS's chemical and biological weapons efforts in Syria.</p>
---	---	---

INFORMATION WANTED

Rewards For Justice • Washington, D.C. 20533-0303 USA

הודעת מחלקת המדינה של ארה"ב בדבר פרס של עד חמישה מיליון דולר למי שימסור מידע על מקום הימצאם של שלושה בכירים בדאעש. חאג'י עבדאללה נראה משמאל (מחלקת המדינה של ארה"ב, 21 באוגוסט 2019).

כינויו ותארו של חאג'י עבדאללה

◀ **עד כה חאג'י עבדאללה לא הזדהה בכינויו או בשמו האמיתי.** במישור הפומבי הרשמי הוא **מכונה אבו אבראהים אלהאשמי אלקרשי.** בחירת הכינוי **אלהאשמי** (קרי, מבני האשם, משפחתו של מחמד) **וקרשי** (משבט קריש, שבטו של מחמד) **נועדה להעניק לעבדאללה חאג'י לגיטימציה, שכן הוא אינו ממוצא ערבי אלא תורכמני.** הבחירה בעבדאללה חאג'י כמנהיג דאעש, למרות שאינו ערבי, עשויה להעיד על כך שלא נמצא מועמד מתאים בעל כישורים כשלו בדאעש לאחר הריגתו של אלבע'דאדי (שכן על פי המסורת המוסלמית ישנה העדפה ברורה לח'ליף ממוצא ערבי).

◀ על פי הקלטת שבה נמסר על מינויו של המנהיג החדש של דאעש, התארים המיוחסים לו הם **ח'ליף, אמאם ואמיר המאמינים**⁵ (טלגרם, 31 באוקטובר 2019). ניתן להבחין בניואנסים שונים מעט בשימוש במונחים הללו: **הח'ליף** הוא ראש המדינה האסלאמית ומקור המילה היא מהמילה מחליף, קרי: מחליפו של הנביא מחמד. **אמיר המאמינים** הוא כינוי המתייחס לח'ליף בלבד, המציין את עמדתו כמי שעומד בראש המאמינים. המונח **אמאם** הוא ראש הקהילה האסלאמית, ופחות מתייחס לנושא השלטון המדיני, אך מדגיש את המעמד הדתי (אף כי אין הפרדה באסלאם בין דת ומדינה). **כל הכינויים הללו נועדו להבליט את בכירותי של חאג'י עבדאללה גם בהיבט הדתי וגם בהיבט הפוליטי.**

⁵ אלו היו גם כינויו של אבו בכר אלבע'דאדי, לאלבע'דאדי היה גם כינוי נוסף "האמאם המחדש" (אלאמאם אלמג'דד), שאיננו מיוחס לחאג' עבדאללה.